

kræve rigsdagens samtykke til afslutningen af enhver betydelig politisk traktat, således som det faktisk er parlamentarisk praksis her i landet.

16. Ordet "Handelstraktater" giver anledning til visse fortolkningsvanskeligheder. I sin klassiske betydning omfattede det traktater, der regulerede de almindelige vilkår, hvorunder en kontraherende stats borgere kunne drive næringsvirksomhed, specielt handel og skibsfart, i den anden kontraherende stat. I praksis er imidlertid ikke alle sådanne overenskomster forelagt rigsdagen til godkendelse, idet foreløbige overenskomster i form af noteveksling el. lign. er afsluttet af regeringen på egen hånd. Endvidere er det tvivlsomt, om udtrykket omfatter sådanne mere moderne fænomener som aftaler om vareudveksling, kontingenter, statskøb, betalingsordninger o. lign. Også i denne henseende er der i praksis en tendens til at lægge vægt på den form, hvori overenskomsten er indgået, således at rigsdagens samtykke kun indhentes, når overenskomsten er afsluttet i den højtidelige traktatform under forbehold af ratifikation. Da form og indhold imidlertid ingenlunde altid svarer til hinanden, kan man spørge, om det er hensigtsmæssigt at anlægge en sådan fortolkning.

17. Endvidere kræves rigsdagens samtykke til at afstå nogen del af landet. Regelen omfatter ikke landerhvervelser, og næppe heller dispositioner, der indskrænker eller udvider søterritoriets (eller luftterritoriets) udstrækning. Der kunne være grund til at spørge, om ikke sådanne regeringsakter under hensyn til deres politiske vigtighed burde underkastes kravet om rigsdagens samtykke.

18. Endelig kræver § 18 rigsdagens samtykke til, at Kongen indgår nogen forpligtelse, der forandrer de bestående statsretlige forhold. Denne regel stammer fra fællesforfatningen af 1855, og der er grund til at antage, at den tog sigte på det da så brændende problem: Kongerigets forhold til Hertugdømmerne. Regelen blev imidlertid bibeholdt i grundloven af 1866, efter at dette problem ikke længere forelå, og er ligeledes bibeholdt ved de senere grundlovsrevisioner. I 1920 søgte det pågældende folketingsudvalg at finde et klarere udtryk for regelens indhold, men man kunne ikke nå til enighed om, hvad regelen ret beset gik ud på, og der blev derfor ikke stillet noget ændringsforslag (rigsdagstidende 1919—20, till. B. sp. 3957). Det er givet, at regelen ikke nu kan tage sigte på samme forhold som i 1855. I den forfatningsretlige litteratur er det hævdet, at udtrykket må sigte til enhver forpligtelse, hvis opfyldelse kræver en ændring af gældende statsforfatningsretlige regler (Ross og Ernst Andersen, p. 151). En anden opfattelse går ud på, at regelen har en noget større rækkevidde, idet den omfatter enhver forpligtelse, til hvis gennemførelse lovgivningsmagtens medvirken kræves (Berlin II, p. 181). Denne opfattelse stemmer overens med den praksis, der er fulgt af skiftende regeringer. Det er dog ikke, hverken i teori eller praksis, ganske klart fastlagt, om der herved sigtes alene til rigsdagens medvirken som lovgivningsmagt i snævrere forstand, eller om der tillige sigtes til dens medvirken som bevillingsmyndighed. Dette forhold bør formentlig klargøres ved en revision af bestemmelsen.

19. I parlamentarisk praksis er det endvidere fastlagt, at afslutningen af traktater om voldgift, retslig afgørelse eller anden fredelig bilæggelse af internationale tvistigheder, skal forelægges rigsdagen til godkendelse. Denne praksis har ikke fundet udtryk i grundlovens forskrifter.

20. Grundloven omtaler ikke andre former for rigsdagens kontrol med udenrigspolitikken og specielt ikke det udenrigspolitiske nævn, der først oprettedes ved loven af 13. april 1923. Med hensyn til denne lovs indhold er der grund til at bemærke, at den ikke